

การประเมินสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

Environment and Housing for the Elderly Assessment in Muang Sakon Nakhon district, Sakon Nakhon Province

จรินทร์ทิพย์ ชมชายผล¹, ภูวสิทธิ ภูลวรรณ¹, นำพร อินสิน¹, กาญจนา วงษ์สวัสดิ์¹, ประยูกต์ เดชสุทธิกอร์²,
ธรรมวัฒน์ อูปวงษาพัฒน์^{2,*}

Jarinthip Chomchaipon¹, Phoowasit Phoolawan¹, Numporn Insin¹, Kanjana Vongsawat¹,
Prayook Detsuttikorn², Dhammawat Oupawongsapat^{2,*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ประเทศไทย

²มหาวิทยาลัยบูรพา อำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย

¹Sakon Nakhon university Mueang District, Sakon Nakhon Province, THAILAND

²Burapha University Bangsan District, Chonburi Province, THAILAND

*Corresponding author E-mail: sukdepat@go.buu.ac.th

DOI: <https://doi.org/10.55674/ajhe.v1i1.638>

วันที่รับบทความ 25 พ.ย. 2565

Received: Nov. 25, 2022

วันที่แก้ไขบทความ 18 ธ.ค. 2565

Revised: Dec. 18, 2022

วันที่ตอบรับบทความ 19 ธ.ค. 2565

Accepted: Dec. 19, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัย และศึกษาความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สูงอายุจำนวน 393 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบประเมินและแบบสัมภาษณ์ความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีลักษณะบ้านสองชั้นและบ้านมีใต้ถุนส่วนใหญ่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 48.2 สภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีลักษณะบ้านชั้นเดียวส่วนใหญ่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุอยู่ในระดับดี ร้อยละ 43.1 ความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยพบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการปรับสภาพแวดล้อมในด้านความปลอดภัยทางด้านกายภาพมากที่สุด ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.74) โดยต้องการแสงสว่างเพียงพอในทางเข้าบ้าน และรอบบริเวณบ้านมากที่สุด ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.70)

คำสำคัญ: สภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัย ความต้องการ การประเมิน ผู้สูงอายุ

Abstract

This study was survey research. The objectives were to assess the environment and housing and to study the needs for the environment and housing of the elderly in Muang Sakon Nakhon district, Sakon Nakhon province. The sample was 393 elderly people, randomly selected using a multi-stage sampling technique. The data was collected by an assessment form and an interview form for the housing needs of the elderly. Data was analyzed by using frequency, percentage, mean, maximum, minimum, and standard deviation.

The results found that the two-storey house and the house had a basement with had environment and housing suitable for the elderly at in moderate level of 48.2%. The one-storey house had an environment and housing suitable for the elderly at a good level of 43.1%. As for the needs of the living environment, it was found that there was a need to adjust the environment in terms of physical safety the most ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.74), which needs enough light in the entrance of the house and around the house most ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.70).

Keywords: Environment and Housing, Needs, Assessment, Elderly

1. บทนำ

จากการประเมินสถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทยของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ พบว่า ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ คือ มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 ในปี พ.ศ. 2561 โดยมีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าเด็กและคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 1 ใน 5 ของประชากรทั้งหมด⁽¹⁾ ดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องเตรียมรับมือกับสถานการณ์ประชากรสูงวัยอย่างรวดเร็วนี้ ประชากรที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงขึ้นย่อมหมายถึง ภาระของรัฐ ชุมชน และครอบครัว ในการดูแลสุขภาพและการดูแลเกี่ยวกับการอยู่อาศัยที่เหมาะสม ที่จะต้องสูงขึ้นตามไปด้วย

เมื่ออายุเพิ่มมากขึ้นผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีความเสื่อมของร่างกาย ได้แก่ สายตาพร่ามัว การทรงตัว และการเคลื่อนไหวที่ไม่มั่นคงจากการเป็นโรคเกี่ยวกับกระดูก ข้อ รวมทั้งอาจพบอาการหลงลืมหรือสมองเสื่อมได้มากขึ้น เหล่านี้เป็นปัจจัยด้านร่างกายของผู้สูงอายุที่ส่งผลให้เกิดการหกล้มในผู้สูงอายุ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ สภาพแวดล้อมรอบตัวผู้สูงอายุ เช่น สภาพแวดล้อมภายในบ้านที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอ พื้นเปียก/ลื่น ระดับพื้นไม่สม่ำเสมอ ฯลฯ โดยพบว่าในแต่ละปี 1 ใน 3 ของผู้สูงอายุก็มีประสบการณ์ ลื่นล้ม ทั้งนี้สาเหตุของการล้มเกิดจากเสียการทรงตัวของร่างกายเป็นปัจจัยที่พบบ่อยที่สุดร้อยละ 37 ในเพศชาย และร้อยละ 32.1 ในเพศหญิง รองลงมา คือ มีอาการหน้ามืดวิงเวียน เป็นลม พบร้อยละ 16 ในเพศชาย และร้อยละ 15.5 ในเพศหญิง นอกจากนี้ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการลื่นล้มในผู้สูงอายุ ได้แก่ พื้นลื่น รองลงมา คือ สะดุดสิ่งกีดขวางพบร้อยละ 32.1 และพื้นต่างระดับพบร้อยละ 26.3⁽²⁾ นอกจากนี้แล้วหากสิ่งแวดล้อมภายในที่อยู่อาศัยที่ไม่เหมาะสมจะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้สูงอายุ⁽³⁾ เช่น การวางข้าวของไม่เป็นระเบียบความยุ่งเหยิงเกะกะ⁽⁴⁾ พื้นที่มีความลื่น พรหมที่ปูไม่เรียบ แก้วที่ดำเกินไป ไม่มีราวจับเดิน⁽⁵⁾ บันไดที่ชัน ไม่มีราวลูกกรงในห้องน้ำ และ ความไม่เพียงพอของแสงบริเวณทางเดินในห้องน้ำ ห้องนอน และห้องโถงต่าง ๆ ภายในบ้าน⁽⁶⁾ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมภายนอกที่อยู่อาศัย เช่น ลักษณะทางกายภาพของถนน⁽⁷⁾ หากมีสภาพขรุขระเป็นหลุมบ่ออาจนำมาสู่อันตรายและก่อให้เกิดอุบัติเหตุการหกล้มบาดเจ็บของผู้สูงอายุได้ ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในบ้านที่เหมาะสมเป็นการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุซึ่งอาจทำให้ผู้สูงอายุบาดเจ็บ ทุพพลภาพหรือเสียชีวิต⁽¹⁾ ทั้งนี้ปัจจัยด้านความเสื่อมของร่างกายของผู้สูงอายุเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแก้ไขได้ แต่การจัดสภาพแวดล้อมในบ้านสำหรับผู้สูงอายุเพื่อป้องกันการลื่นล้มสามารถแก้ไขได้และเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

จากการสำรวจคุณภาพชีวิตของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2561 และความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร พบว่าในหมวดที่ 2 การมีบ้านอาศัย ซึ่งตัวชี้วัดครัวเรือนมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะยังพบว่าไม่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 14.37 ของครัวเรือนทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีบางส่วนที่สภาพบ้านเรือนไม่คงทนถาวรไม่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 0.19 ของครัวเรือนทั้งหมด⁽⁸⁾ ซึ่งหากผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในบ้านเรือนเหล่านี้อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุและการพลัดตกหกล้มต่อผู้สูงอายุได้ ทั้งนี้จากการสำรวจข้างต้นเป็นการสำรวจสภาพแวดล้อมครัวเรือนทั่ว ๆ ไปซึ่งบางบริบทในการประเมินนั้นไม่ได้นำลักษณะบ้านเรือนที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุตามที่กรมกิจการผู้สูงอายุ กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุเสนอแนะไว้มาใช้ในการประเมิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะประเมินสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยทั้งภายในและภายนอกบ้านของผู้สูงอายุและสำรวจความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุให้ถูกสุขลักษณะ มีความปลอดภัย อีกทั้งงานวิจัยนี้จะช่วยกระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสังคม ตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ และสำรวจความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

3. วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อทำการประเมินสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ และสำรวจความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งมีรายชื่อในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และศูนย์บริการสาธารณสุขจำนวน 27 แห่ง ในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำนวน 22,460 คน⁽⁹⁾ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุในพื้นที่ที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และศูนย์บริการสาธารณสุขในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยทำการคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาร์ยามาเน⁽¹⁰⁾ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 393 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างทำแบบหลายขั้นตอน โดยเกณฑ์การคัดเลือก คือ บ้านผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่ยินยอมให้ข้อมูล และทำการสำรวจ ในกรณีจับสลากรายชื่อได้ผู้สูงอายุที่อยู่บ้านเลขที่เดียวกัน ผู้วิจัยจะทำการเลือกผู้สูงอายุที่จับสลากได้เป็นรายชื่อลำดับแรกมาเพียง 1 รายชื่อ เพื่อเป็นตัวแทนของบ้านหลังดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพัฒนาประยุกต์จากแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุของกรมกิจการผู้สูงอายุ กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ⁽¹¹⁾ และแบบประเมินบ้านสะอาด อนามัยดี ชีวีสมบูรณ์ สุขลักษณะ ของกรมอนามัย⁽¹²⁾ มาสังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินสภาพแวดล้อม และที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ โดยมีลักษณะคำถาม ประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำนวน 7 ข้อ มีลักษณะคำถามปลายปิด ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ลักษณะบ้านที่อยู่อาศัย ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย มีลักษณะข้อคำถามปลายเปิด ได้แก่ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในบ้านหลังปัจจุบัน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบประเมินสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุโดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน มีลักษณะคำถามแบบตรวจสอบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ มีความเหมาะสม = 1 คะแนน ไม่มีความเหมาะสม = 0 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการประเมินผลของบลูม (Bloom)⁽¹³⁾ โดยพิจารณาแบ่งเป็น 2 เกณฑ์การประเมิน ดังนี้ เกณฑ์ที่ 1 ใช้สำหรับประเมินบ้านชั้นเดียว ซึ่งมีจำนวน 24 ข้อ มีเกณฑ์การประเมินผลดังนี้ 19 - 24 คะแนน หมายถึง มีสภาพแวดล้อม และที่อยู่อาศัยในระดับดี 15 - 18 คะแนน หมายถึง มีสภาพแวดล้อม และที่อยู่อาศัยในระดับปานกลาง 0 - 14 คะแนน หมายถึง มีสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยในระดับต่ำ เกณฑ์ที่ 2 สำหรับประเมินบ้านสองชั้นและบ้านมีใต้ถุน มีจำนวน 30 ข้อ มีเกณฑ์การประเมินผล ดังนี้ 24 - 30 คะแนน หมายถึง มีสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยในระดับดี 19 - 23 คะแนน หมายถึง มีสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยในระดับปานกลาง 0 - 18 คะแนน หมายถึง มีสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยในระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยในบ้านในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยเป็นลักษณะคำถามปลายเปิด มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ โดยเกณฑ์การประเมินผลคะแนนเป็นดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง มีความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยในบ้านในระดับต่ำ ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.67 หมายถึง มีความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยในบ้านในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.68 - 5.00 หมายถึง มีความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยในบ้านในระดับสูง

การตรวจคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พบว่าค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) มากกว่าเท่ากับ 0.75 และผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายกันจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยในบ้านโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟาของครอนบาค (alpha-coefficient) ได้ค่ามีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82

การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยประสานงานกับผู้ใหญ่บ้านที่เป็นพื้นที่เป้าหมายเพื่อขอความอนุเคราะห์ลงเก็บข้อมูล และแจ้งผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลพร้อมขอความยินยอมในการทำวิจัยแล้ว จึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 393 ตัวอย่าง โดยทำการสำรวจประเมินสภาพแวดล้อมที่อยู่ของผู้สูงอายุ และสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องและครบสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัย

คุณลักษณะทั่วไป

ผู้สูงอายุในอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.9 มีอายุอยู่ในช่วงอายุ 60 - 69 ปี ร้อยละ 49.9 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 1,000 บาท ร้อยละ 74.6 ลักษณะบ้านที่อาศัยปัจจุบันเป็นบ้านสองชั้น ร้อยละ 52.2 ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัยเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง ร้อยละ 82.2 ระยะเวลาอาศัย ณ ที่บ้านหลังปัจจุบันอยู่ในช่วงเวลาที่อาศัย 15 - 30 ปี ร้อยละ 32.6 จำนวนสมาชิกครอบครัวอยู่ในช่วง 1 - 3 คน ร้อยละ 55.7 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะทั่วไป (n = 393)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	259	65.9
ชาย	134	34.1
อายุ (ปี)		
60–69	196	49.9
70–79	138	35.1
80 ขึ้นไป	59	15.0
$\bar{x} = 70.5$, S.D. = 7.5, Min = 60, Max = 94		
รายได้(บาท/เดือน)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	293	74.6
1,001 - 5,000 บาท	82	20.9
5,001 - 10,000 บาท	8	2.0
10,001 ขึ้นไป	10	2.5
$\bar{x} = 1,951.3$, S.D. = 4,977.3, Min = 500, Max = 50,000		
ลักษณะบ้านที่อาศัยปัจจุบัน		
บ้านสองชั้น	205	52.2
บ้านชั้นเดียว	109	27.7
บ้านมีใต้ถุน	79	20.1
ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย		
เจ้าบ้าน	323	82.2
ผู้อาศัย	70	17.8
ระยะเวลาอาศัย ณ ที่บ้านหลังปัจจุบัน		
ต่ำกว่า 15 ปี	82	20.9
15 - 30 ปี	128	32.6
31 - 45 ปี	89	22.6
46 ปี ขึ้นไป	94	23.9
$\bar{x} = 32.7$, S.D. = 18.8, Min = 1, Max = 90		
จำนวนสมาชิกครอบครัว (ตอบได้หลายข้อ)		
1 – 3	219	55.7
4 - 7	168	42.8
8 ขึ้นไป	6	1.5
$\bar{x} = 3.4$, S.D. = 1.6, Min = 1, Max = 11.0		

ข้อมูลสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

จากการสำรวจสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยของผู้สูงอายุจำแนกตามลักษณะบ้านชั้นเดียว พบสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยมีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุมากที่สุดของแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านห้องน้ำ ห้องน้ำมีการระบายอากาศดี และมีแสงสว่างเพียงพอร้อยละ 99.1 ด้านห้องนอน พบมีแสงสว่างเพียงพอสำหรับอ่านหนังสือ ร้อยละ 94.5 ด้านห้องครัว พบมีแสงสว่างจากธรรมชาติ และมีไฟแสงสว่างเฉพาะจุด ร้อยละ 94.5 ด้านสภาพบ้านและบริเวณรอบบ้าน พบตัวบ้านอยู่ในสภาพดี มั่นคง แข็งแรง ร้อยละ 99.1 (ตารางที่ 2)

สภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยของผู้สูงอายุจำแนกตามลักษณะบ้านสองชั้นและบ้านมีใต้ถุน พบสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยมีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุมากที่สุดของแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านห้องน้ำ พบห้องน้ำมีการระบายอากาศดีและมีแสงสว่างเพียงพอ ร้อยละ 94.7 ด้านห้องนอน พบมีแสงสว่างเพียงพอสำหรับอ่านหนังสือ ร้อยละ 92.6 ด้านห้องครัว พบมีแสงสว่างจากธรรมชาติ และมีไฟแสงสว่างเฉพาะจุด ร้อยละ 94.0 ด้านบันได พบความสูงของบันไดแต่ละขั้นมีความสูงเสมอกัน ร้อยละ 95.1 ด้านสภาพบ้าน และบริเวณรอบบ้าน พบตัวบ้านอยู่ในสภาพดี มั่นคง แข็งแรง ร้อยละ 95.1 (ตารางที่ 2)

โดยภาพรวมพบว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยลักษณะบ้านชั้นเดียว มีระดับสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 43.1 ($\bar{x} = 17.7$, S.D. = 0.4) (ตารางที่ 3) ในส่วนสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีลักษณะบ้านสองชั้นและบ้านมีใต้ถุน ส่วนใหญ่มีระดับสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 48.2 ($\bar{x} = 22.0$, S.D. = 0.4) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละการประเมินสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามลักษณะบ้านสองชั้นและบ้านมีใต้ถุน (n = 284) และจำแนกตามลักษณะบ้านชั้นเดียว (n = 109)

การประเมิน	มีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ			
	บ้านชั้นเดียว (n = 109)		บ้านสองชั้นและบ้านมีใต้ถุน (n = 284)	
	จำนวน (หลังคาเรือน)	ร้อยละ	จำนวน (หลังคาเรือน)	ร้อยละ
ห้องน้ำ				
1. ห้องน้ำมีการระบายอากาศดีและมีแสงสว่างเพียงพอ	108	99.1	269	94.7
2. พื้นห้องน้ำปูด้วยวัสดุเนื้อหยาบ พื้นไม่ลื่น	98	89.9	257	90.5
3. มีการใช้ฝักบัวหรือใช้ขันที่มีน้ำหนักเบาในการตักอาบ	74	67.9	197	69.4
4. มีห้องน้ำอยู่ภายในตัวบ้าน	73	67.0	181	63.7
5. ประตูห้องน้ำเป็นแบบที่เปิดออกหรือบานเลื่อน	45	41.3	131	46.1
เพื่อให้คนอื่นเข้าถึงง่ายเมื่อเกิดอุบัติเหตุ				
6. โถส้วมเป็นชนิดนั่งราบ (ชักโครก)	44	40.4	130	45.8
7. ผนังห้องน้ำควรมีราวจับ มีความสูงจากพื้นประมาณ	26	23.9	98	34.5
85 เซนติเมตร				

การประเมิน	มีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ			
	บ้านชั้นเดียว (n = 109)		บ้านสองชั้นและบ้านมีใต้ถุน (n = 284)	
	จำนวน (หลังคาเรือน)	ร้อยละ	จำนวน (หลังคาเรือน)	ร้อยละ
ห้องนอน				
1. มีแสงสว่างเพียงพอสำหรับอ่านหนังสือ	103	94.5	263	92.6
2. พื้นนอนไม่อยู่ในมุมอับ อากาศถ่ายเทได้สะดวก	102	93.6	262	92.3
3. มีพื้นที่ว่างรอบที่นอนทั้ง 3 ด้านในการเดิน	100	91.7	248	87.3
4. ห้องนอนอยู่ใกล้ห้องน้ำ เพื่อไม่ให้ผู้สูงอายุเดินไกล มากเกินไป หรือเกิดอุบัติเหตุได้	84	77.1	189	66.5
5. ห้องนอนอยู่บริเวณชั้นล่างของบ้าน	83	76.1	175	61.6
6. มีราวจับช่วยพยุงตัว เมื่อลุกขึ้นจากที่นอน	25	22.9	72	25.4
ห้องครัว				
1. มีแสงสว่างจากธรรมชาติและมีไฟแสงสว่างเฉพาะจุด	103	94.5	267	94.0
2. มีระบบระบายอากาศดี	99	90.8	256	90.1
3. ของใช้เก็บในระดับที่หยิบใช้ง่ายไม่ต้องก้มหรือเอื้อม มือสูงเกินไป	92	84.4	251	88.4
4. เตาไฟไม่อยู่ในมุมห้องครัวจนเกินไป	67	61.5	191	67.3
5. บานประตูติดกับข้าวเป็นบานกระจกหรือชั้นโปร่ง มองเห็นได้ง่าย	59	54.1	188	66.2
สภาพบ้านและบริเวณรอบบ้าน				
1. ตัวบ้านอยู่ในสภาพดี มั่นคง แข็งแรง	108	99.1	270	95.1
2. มีการระบายน้ำได้ดี ไม่มีน้ำท่วมขัง	102	93.6	253	89.1
3. บริเวณโดยรอบบ้านสะอาด ไม่มีขยะเกลื่อนกลาด	99	90.8	221	77.8
4. ทางเข้าระดับเดียวกับพื้นภายนอก	79	72.5	189	66.5
5. ประตูทางเข้าตัวบ้าน ไม่มีธรณีประตู	74	67.9	187	65.8
6. ในบริเวณพื้นที่ต่างระดับกันมีการจัดทำทางลาด	70	64.2	168	59.2
บันได				
1. ความสูงของบันไดแต่ละขั้นมีความสูงเสมอกัน	-	-	270	95.1
2. แสงสว่างบริเวณบันไดต้องเพียงพอไม่มีแสงสะท้อน	-	-	268	94.4
3. พื้นผิวของบันไดใช้วัสดุที่ไม่ลื่น	-	-	229	80.6
4. ไม่วางสิ่งของตามขั้นบันได โดยเฉพาะบันไดขั้นบนสุด หรือล่างสุด	-	-	228	80.3
5. ราวบันไดยาวกว่าตัวบันไดประมาณ 30 เซนติเมตร เพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มกรณีก้าวผิด	-	-	188	66.2
6. มีราวบันไดรูปรางทรงกลม 2 ข้าง	-	-	142	50.0

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละระดับสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยเหมาะสมของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง
สกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามบ้านชั้นเดียว (n = 109)

ระดับสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัย	จำนวน(หลังคาเรือน)	ร้อยละ
ระดับดี (19 - 24 คะแนน)	47	43.1
ระดับปานกลาง (15 - 18 คะแนน)	40	36.7
ระดับต่ำ (0 - 14 คะแนน)	22	20.2

$\bar{x} = 17.7$, S.D. = 0.4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละระดับสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยเหมาะสมของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร จำแนกตามลักษณะบ้านสองชั้นและบ้านมีใต้ถุน (n = 284)

ระดับสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัย	จำนวน (หลังคาเรือน)	ร้อยละ
ระดับดี (24 - 30 คะแนน)	102	35.9
ระดับปานกลาง (19 - 23 คะแนน)	137	48.2
ระดับต่ำ (0 - 18 คะแนน)	45	15.9

$\bar{x} = 22.0$, S.D. = 0.4

ความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองสกลนคร

ผู้สูงอายุมีความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยสำหรับการดำรงชีวิต โดยพบว่าสภาพที่อยู่อาศัยที่ต้องการมากที่สุดในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านความปลอดภัยทางด้านกายภาพ คือ ควรมีแสงสว่างเพียงพอในทางเข้าบ้าน และรอบบริเวณบ้าน มีค่าเฉลี่ย 4.45 (S.D. = 0.70) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสามารถเข้าถึงได้ง่าย คือ ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางบริเวณทางเดินภายในบ้าน และระหว่างห้องต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ หรือธรณีประตู มีค่าเฉลี่ย 4.32 (S.D. = 0.70) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านดูแลรักษาง่าย คือ มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยที่สอดคล้องกับแบบแผนการดำเนินชีวิตเดิมของผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ย 4.28 (S.D. = 0.73) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านสามารถสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้สูงอายุได้ คือ สีและพื้นผิวอุปกรณ์ และส่วนของอาคารใช้สีที่ตัดกัน หรือแตกต่างของส่วนใช้สอยต่างกัน เพื่อการมองเห็นได้ชัด มีค่าเฉลี่ย 4.19 (S.D. = 0.70) อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 5)

ผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองสกลนคร มีความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีความต้องการด้านความปลอดภัยทางด้านกายภาพมากที่สุด ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.74) รองลงมาคือด้านการดูแลรักษาง่าย ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.78) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองสกลนคร (n = 393)

ต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัย	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
ด้านความปลอดภัยทางด้านกายภาพ	4.31	0.74	มากที่สุด
1. ควรมีแสงสว่างเพียงพอในทางเข้าบ้าน และรอบบริเวณบ้าน	4.45	0.70	มากที่สุด
2. ควรติดตั้งโถส้วมแบบชักโครกเพราะผู้สูงอายุจะนั่งยองลำบาก	4.44	0.66	มากที่สุด
3. มีสัญญาณฉุกเฉินอยู่บริเวณหัวเตียง ห้องน้ำ หรือจุดต่างๆ ภายในบ้าน เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถกดเรียกขอความช่วยเหลือได้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้น	4.35	0.78	มากที่สุด
4. ไม่ควรมีสสิ่งกีดขวางทางเดินและรอบบริเวณบ้าน เช่น กองหิน ไม้ วัสดุ/อุปกรณ์ต่างๆ	4.33	0.70	มากที่สุด
5. มีราวจับที่แข็งแรงและยึดแน่นบริเวณทางเดินที่ใช้อยู่เป็นประจำหรือในห้องน้ำ	4.31	0.76	มากที่สุด
6. บันไดแต่ละขั้นมีระยะห่างเท่าๆ กัน และทำจากวัสดุที่ไม่ลื่น	4.26	0.84	มากที่สุด
7. พื้นบ้านควรเรียบไม่ต่างระดับมากจนเป็นอุปสรรคในการเดิน	4.26	0.69	มากที่สุด
8. อุปกรณ์ปิดเปิดน้ำ และลูกบิดเปิดประตูควรเป็นรูปแบบที่ไม่ต้องออกแรงมาก	4.24	0.70	มากที่สุด
9. เลือกใช้ก๊อกน้ำชนิดก้านโยก หรือแบบอัตโนมัติ	4.18	0.82	มาก
ด้านสามารถเข้าถึงได้ง่าย	4.23	0.77	มากที่สุด
1. ไม่ควรมีสสิ่งกีดขวางบริเวณทางเดินภายในบ้าน และระหว่างห้องต่างๆ เช่น เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ หรือธรณีประตู	4.32	0.70	มากที่สุด
2. จัดวางของใช้จำเป็นในบริเวณที่ ผู้สูงอายุสามารถหยิบใช้ได้สะดวก เช่น ยา ตม แวนตา น้ำดื่ม แก้วน้ำ เป็นต้น	4.29	0.70	มากที่สุด
3. มีตู้ที่มีขนาดพอดีกับความสูงของผู้สูงอายุสามารถหยิบของได้สะดวก	4.22	0.71	มากที่สุด
4. ปรับทางเข้าบ้านมีระดับเดียวกัน ไม่มีขั้น หรือธรณีประตู	4.21	0.74	มากที่สุด
5. มีทางลาดเอียงสำหรับรถเข็น	4.09	1.01	มาก
ด้านสามารถสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้สูงอายุได้	4.14	0.75	มาก
1. สีและพื้นผิวอุปกรณ์และส่วนของอาคาร ใช้สีที่ตัดกันหรือแตกต่างของส่วนใช้สอยต่างกัน เพื่อการมองเห็นได้ชัด	4.19	0.70	มาก
2. หน้าต่างควรมองเห็นทิวทัศน์ภายนอก	4.14	0.70	มาก
3. ควรเลือกใช้สีทาบ้านที่เหมาะสม เช่น สีเขียว สีฟ้า เป็นต้นทำให้เกิดความรู้สึกกระชุ่มกระชวย ไม่ซึมเศร้า	4.08	0.80	มาก
ด้านดูแลรักษาง่าย	4.24	0.78	มากที่สุด
1. มีพื้นที่ใช้สอยในบ้านเหมาะสมกับจำนวนคนที่พักอาศัย เพื่อความสะดวกในการดูแลทำความสะอาด	4.29	0.72	มากที่สุด
2. มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัย ที่สอดคล้องกับแบบแผนการดำเนินชีวิตเดิมของผู้สูงอายุ	4.28	0.73	มากที่สุด
3. มีบริเวณบ้านที่สามารถทำสวน เลี้ยงสัตว์และทำกิจกรรมเบาๆได้	4.21	0.86	มากที่สุด
4. พื้นที่บริเวณรอบบ้านหากเป็นสนามหญ้าหรือสวนหย่อมควรเปลี่ยนเป็นพุ่มไม้เตี้ย เพื่อลดภาระในการดูแล	4.17	0.80	มาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองสกลนคร (n = 393)

ความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัย	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
ด้านความปลอดภัยทางด้านกายภาพ	4.31	0.74	สูง
ด้านดูแลรักษาง่าย	4.24	0.78	สูง
ด้านสามารถเข้าถึงได้ง่าย	4.23	0.77	สูง
ด้านสามารถสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้สูงอายุได้	4.14	0.75	สูง

$\bar{x} = 4.25$ S.D = 0.75

5.สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการประเมินสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยลักษณะบ้านชั้นเดียว มีระดับสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยเหมาะสมต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับดี ในส่วนที่อาศัยอยู่ในลักษณะบ้านสองชั้น และบ้านมีใต้ถุน ส่วนใหญ่มีระดับสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยเหมาะสมต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยของผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านชั้นเดียวและที่อาศัยในบ้านสองชั้น และบ้านมีใต้ถุน มีลักษณะสภาพแวดล้อมที่อาศัยที่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุที่คล้ายคลึงกันในบ้านทั้งสองลักษณะ คือ ด้านห้องน้ำ พบห้องน้ำมีการระบายอากาศดี และมีแสงสว่างเพียงพอ ด้านห้องนอน พบมีแสงสว่างเพียงพอสำหรับอ่านหนังสือ ด้านห้องครัว พบมีแสงสว่างจากธรรมชาติและมีไฟแสงสว่างเฉพาะจุด ด้านบันได พบความสูงของบันไดแต่ละขั้นมีความสูงเสมอกัน ด้านสภาพบ้าน และบริเวณรอบบ้าน พบตัวบ้านอยู่ในสภาพดี มั่นคง แข็งแรง มีความต้องการสภาพที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุต้องการความปลอดภัยทางด้านกายภาพมากที่สุด

นอกจากนี้พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่อาศัยในบ้านมีลักษณะเป็นบ้านสองชั้นทั้งนี้การมีบ้านสองชั้นเพื่อเพิ่มพื้นที่ใช้สอยในที่ดินที่จำกัด⁽¹⁴⁾ โดยพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ครอบครองที่อยู่อาศัยเอง และอาศัยอยู่ในบ้านนาน 15-30 ปี ร้อยละ 32.6 สอดคล้องกับการศึกษาของจิราภา ศรีคำและคณะ⁽¹⁵⁾ ซึ่งการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยแสดงถึงความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุซึ่งเป็นหลักประกันว่าผู้สูงอายุมีบ้านอาศัยอยู่ในช่วงบั้นปลายชีวิต อย่างไรก็ตามระยะเวลาการอยู่อาศัยในบ้านของผู้สูงอายุยาวนานถึง 15-30 ปี สามารถบ่งบอกถึงความทรุดโทรมของบ้าน และอาจมีความไม่เหมาะสมหรือเอื้อต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ

จากการประเมินสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุพบว่าสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีลักษณะบ้านชั้นเดียวมีสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับดี สอดคล้องกับการศึกษาของไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ⁽¹⁶⁾ ที่ศึกษาแนวคิดและหลักการออกแบบสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ ว่าลักษณะบ้านควรเป็นชั้นเดียว โดยพบว่าสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่พบมากที่สุด คือด้านห้องน้ำพบว่า ห้องน้ำมีการระบายอากาศดี และมีแสงสว่างเพียงพอ ซึ่งถ้าห้องน้ำมีแสงสว่างเพียงพอจะส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าห้องน้ำได้โดยไม่เกิดการหกล้ม อีกทั้งการมีอากาศถ่ายเทสะดวกจะช่วยให้ผู้สูงอายุไม่เกิดอาการหน้ามืดของผู้สูงอายุ⁽¹⁷⁾ และในส่วนของสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีน้อย คือด้านห้องน้ำพบว่า ผนังห้องน้ำของผู้สูงอายุไม่พบราวจับในห้องน้ำ ซึ่งราวจับนี้จะช่วยในการพยุงไม่ให้ผู้สูงอายุลื่นล้มในห้องน้ำได้

ในส่วนผู้สูงอายุที่มีลักษณะบ้านสองชั้นและบ้านสองชั้นแบบมีใต้ถุน มีสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยหลายส่วนยังมีสภาพไม่เหมาะสม เช่น ในห้องน้ำไม่มีราวจับช่วยพยุง และไม่ใช้โถส้วมเป็นชนิดนั่งราบ (ชักโครก) โดยใช้ส้วมแบบนั่งยอง⁽¹⁸⁻¹⁹⁾ ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้สูงอายุหน้ามืดหรือหกล้มได้ในเวลาการลุกขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม⁽¹⁷⁾ กล่าวว่า ห้องน้ำมีความสำคัญต่อความปลอดภัยของผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นสถานที่ที่ผู้สูงอายุมีโอกาสเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ควรติดตั้งโถส้วมแบบนั่งราบเพราะผู้สูงอายุจะนั่งยอง ๆ ถ้าหากมักมีอาการปวดข้อหรือข้อแข็ง และผนังห้องน้ำควรมีราวจับ

ความต้องการสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ จำแนกตามด้านความต้องการ สภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่ต้องการความปลอดภัยทางด้านกายภาพมากที่สุด คือ ควรมีแสงสว่างเพียงพอในทางเข้าบ้าน และรอบบริเวณบ้าน เพื่อให้สะดวกต่อการมองเห็นเพื่อเป็นการป้องกันการเกิดการพลัดตกหกล้ม^(17,20) รองลงมาคือ ด้านความสามารถเข้าถึงได้ง่าย คือ ไม่ควรมีสสิ่งกีดขวางบริเวณทางเดินภายในบ้าน และระหว่างห้องต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์หรือธรณีประตู สอดคล้องกับการศึกษาของ วรวรรณ นิตบงกช⁽²¹⁾ และการศึกษาของจริยา อินทรศรีมี และคณะ⁽²²⁾ ที่พบว่าบ้านมีสิ่งกีดขวางทางเดิน ธรณีประตู พื้นต่างระดับมีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญในการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยในการทำกิจวัตรประจำวัน และการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ครอบครัวหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุควรตระหนักและมีการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งนี้เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้สูงอายุได้รับรายได้ไม่เกิน 1,000 บาท ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอในการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับตนเองได้ นอกจากนี้ชุมชน และหน่วยงานควรเข้ามามีส่วนร่วมปรับสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

6. เอกสารอ้างอิง

- (1) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. ปี 61 ไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 22 ม.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaihealth.or.th>
- (2) พรเทพ ศิริวนารังสรรค์. จัดสภาพแวดล้อมในบ้านให้เหมาะสม ป้องกันผู้สูงวัยหกล้ม [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [เข้าถึงเมื่อ 26 เม.ย. 2561]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.hfocus.org>
- (3) Lan, T. Y., Wu, S.C., Chang, W.C. and Chen, C.Y. Home Environmental Problems and Physical Function in Taiwanese Older Adults. Archives of Gerontology and Geriatrics 2009; 16(49): 335 – 338.
- (4) Julie, T.L. and Joseph, M.L. Fall in elderly population. Physical Medicine Rehabilitation Clinics of North America 2004; 16: 109 – 128.
- (5) Erik, R. L., Leif, M. and Anders, F. Correlates of falling during 24h among elderly Danish community Residents. Preventive Medicine 2004; 39: 389 – 398.
- (6) Baraff, L.J., Schrager, D.L., and Bass, J.W. Commentary on practice guidelines. Pediatrics 1997; 100 – 134.
- (7) Borst, H. C., Miedema, H.M.E., de Vries, S.I., Graham, J.M.A. and van Dongen, J.E.F. Relationships between street character and walking reported by elderly people. Journal of Environmental Psychology 2008; 28: 353 – 361.
- (8) สำนักงานจังหวัดสกลนครกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. “แผนพัฒนาจังหวัดสกลนคร 4 ปี (2561-2564) [อินเทอร์เน็ต]. 2559 [เข้าถึงเมื่อ 26 ม.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.harvardasia.co.th>

- (9) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองสกลนคร. สถิติจำนวนประชากรจังหวัดสกลนคร [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 26 ม.ค. 2565]. เข้าถึงได้จาก: <http://sakonnk.nso.go.th>
- (10) Taro Yamane. Statistics: An Introductory Analysis. 3rd ed. New York: Harper and Row Publications; 1973.
- (11) กรมกิจการผู้สูงอายุ กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ. คู่มือโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ปีงบประมาณ 2559. 2559. กรุงเทพฯ: กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ.
- (12) สำนักงานอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. แบบประเมินบ้านสะอาด อนามัยดี ชีวีสมบูรณ์ [อินเทอร์เน็ต]. 2557 [เข้าถึงเมื่อ 26 เม.ย. 2565]. เข้าถึงได้จาก: http://www.env.anamai.moph.go.th/ewtadmin/ewt/./Evaluation_form_AC.pdf
- (13) Bloom, B. Learning for Mastery [Internet]. 1968 [Cite 2018 Sept 10]. Available from: http://www.digital_collect.lib.buu.ac.th
- (14) บุษกร รมยานนท์. ลักษณะบ้านเดี่ยวและแนวทางการปรับเปลี่ยนตามแนวคิดบ้านปรับเปลี่ยนได้ง่ายยามสูงวัย. วารสารวิจัยและสาระสถาปัตยกรรม/การผังเมือง. 2555; 9(2): 123 – 137.
- (15) จิระภา ศรีคำและคณะ. การศึกษาความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอนและองค์การบริหารส่วนตำบลค้อน้อยจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารเทคโนโลยี อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 2558; 5(2): 117.
- (16) ไตรรัตน์ จารุทัศน์. คู่มือการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ; 2552.
- (17) สำนักงานอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2558.
- (18) จิระภา ศรีคำ. สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในอยู่อยู่อาศัยแบบแฟลต เคหะชุมชน1 และ2 กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาเคหการ]. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2545.
- (19) สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำนโนประชากรและเคหะ ปี 2543 [อินเทอร์เน็ต]. 2557 [เข้าถึงเมื่อ 20 มี.ค. 2565]. เข้าถึงได้จาก: <http://statsd.nso.go.th>
- (20) อูสาสันต์ กอธวัช. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความปลอดภัยและสะดวกสบายในการอยู่อาศัย ของผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชน. วารสารพยาบาลสาธารณสุข. 2561; 32(1): 77 – 96.
- (21) วรพรรณ นิตบงกช. ความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตคลองเตย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาเคหการ บัณฑิตวิทยาลัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2